

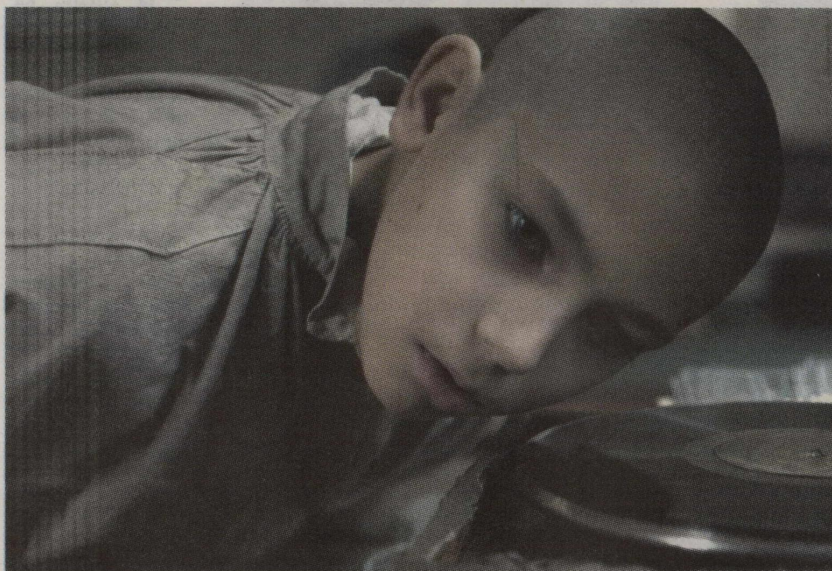
■ **KINO**

Kino zinātniece Zane Balčus recenzē **Dāvja Sīmaņa** pirmo spēlfilmu "Pelnu sanatorija":
"Ainavas, ēkas siluets, interjeru faktūras, krāsu gamma, trokšņi, mūzika ir tikpat nozīmīgi kā aktieru spēlētie varoņi." **6-7**

KINO

CILVĒKS/SANA

Dāvja Sīmaņa debijas pilnmetrāžas spēlfilma "Pelnu sanatorija"

Dmitrijs Jaldovs Puikas lomā Dāvja Sīmaņa debijas pilnmetrāžas spēlfilmā "Pelnu sanatorija".

ZANE BALČUS

Raksta, literāra darba, filmas vai cita mākslas darba nosaukums ir būtiska tā daļa, jo nereti tieši tajā rezonē darba vēstījums. Dāvja Sīmaņa debijas pilnmetrāžas spēlfilma "Pelnu sanatorija" ir ar precīzu, intrigējošu un nozīmes ziņā ietilpīgu nosaukumu – sanatorija kā filmas darbības vieta un kā grēku nožēlošanas, attīrīšanās jēdziens. Filmu raksturo lakoniskums un ieturētība – vizuālajā stilistikā, minimālos dialogos, lēnajā tempā un kameras kustībās, padarot

UZZIŅA

"Pelnu sanatorija"

Latvija, 2016, kara drāma, vēsturiska filma

Režisors: Dāvis Sīmanis, **lomās:** Ulrihs Matess, Agnese Cīrule, Dmitrijs Jaldovs, Leonīds Lencs, Pēteris Liepiņš, Toms Liepājnieks, Marīna Janaus.

Sens: k/t "Splendid Palace", "Kino Citadele".

skatītāju par pasīvi aktīvu līdzdalībnieku tās vēstījuma konstruēšanā. To nodrošina spēcīga komanda: operators Andrejs Rudzāts, māksliniece Kristīne Jurjāne, komponists Andris Dzenītis, aktieri Ulrihs Matess, Agnese Cīrule, Dmitrijs Jaldovs, Leonīds Lencs, Pēteris Liepiņš un producents Roberts Vinovskis (studija "Lokomotive").

No pagātnes/fragmenti

Filmas scenārija ieceres pamatā, kā Dāvis Sīmanis raksturo intervijās, ir stāsts par romiešu dzejnieka Ovidija izsūtīšanu no Romas impērijas 1. gadsimtā, kad viņš nonāca Melnās jūras krastā un bija spiests iedzīvoties pilnīgi svešā vidē. Šo fabulu filmas scenārija autori Dāvis Sīmanis un Tabita Rudzāte ir pārcēlušī uz laiku Pirmā pasaules kara beigās Kurzemes piekrastē, kur cietušo karavīru sanatorijā nonāk atvaļināts vācu kara ārsts Ulrihs (Ulrihs Matess).

Ulrihs ir nonācis nepazīstamā vidē, kas darbojas pēc saviem – izdzīvošanas, pašsaglabāšanās – principiem. Sanatorijas apkaimes mežos klist kāds mežonīgs zēns (Dmitrijs Jaldovs), kuru, neraugoties uz apkārtējo aizspriedumiem un bailēm, Ulrihs vēlas izglābt un aprūpēt. Saspringto baiļu atmosfēru uztur karavīru klātbūtne, kuri grib notvert zēnu un ir gatavi izrēķināties ar tiem, kas viņus kavē. Zēna glābšana, pieradināšana no jauna pie cilvēciskām emocijām kļūst par glābiņu arī Ulriham, lai apliecinātu cilvēcību, lai traģiskajos, nestabilajos un nedrošajos kara apstākļos saskatītu iespēju jēgpilnai rīcībai.

Filma ir sadalīta četrās daļās, katras apakšnosaukumā – "No kara", "Patvērums", "Barbari", "Atkal karš" – raksturojot tās galveno vadmotīvu. Dalījums padara uztveri fragmentētāku, bet arī sniedz katras daļas kodu gan kopējā filmas stāstijumā, gan galvenā varoņa rīcības, motivācijas un noti-

TORIJA/KARŠ

torija" apliecina kino valodas izteiksmību

PUBLICITĀTES FOTO

VĀRDS SKATĪTĀJIEM

DANIELA ZAUBE, uzņēmēja: "Skatoties filmu, ļoti skaidri manāms Dāvja Simaņa rokraksts, kas man pašai ļoti patīk. Aktieru spēle kļūst sekundāra, palīdzot izcelt filmas sižetu un patieso mērķi."

IEVA GRŽIBOVSKA, teātra zinātnes magistrantūras studente: "Pelnu sanatorija" man bija gaidīts notikums, pat pārlietu gaidīts. Dāvja Simaņa režisētā filma ir absolūti skaista, tīra, bet skaudra. Galvenie varoņi šķiet otrreizēji, jo vide un laiks nostājas pirmajā plānā. Filma rit lēni, gausi, bet tas ne mirkli netraucē. Estētisks baudījums."

kumu kontekstā. Filmas darbības uztveršanas viengabalainība tāpat ir nosacīta, jo varoņu darbība, dialogi ir tikai viena no filmas uztveres formām. Ainavas, sanatorijas ēkas siluets, interjeru faktūras, krāsu gamma, trokšņi, mūzika ir tikpat nozīmīgi kā aktieru spēlētie varoņi, atgādinot to, ka kino ir audiovizuāla māksla, par ko pārāk bieži mūsdienu kino ļauns aizmirst. Atkāpe no filmas varoņu vides portretējuma ir daļā "Barbari", kurā fragments ar karadarbības klātbūtni parādās vistiešāk, – stilizēta epizode ar kareivjiem ierakumos, kad notiek bombardēšana. Reizē vardarbīgi, bezpalīdzīgi, bezjēdzīgi, kā simbols tam, ko vislabāk būtu nepiedzīvot.

No vēstures/ rekonstrukcija

Filmas mediju kampaņā un arī pašā filmā nozīme ir kādai fotogrāfijai. Ulrihs ārsta kabinetā atrod fotogrāfiju ar sanatorijas darbiniekiem un pacientiem, un

ari vēlāk šis ierāmētais attēls redzams filmas epizodēs. Tā ir speciāli filmēšanas vajadzībām uzņemta fotogrāfija, kas veidota tā, lai pēc iespējas tuvinātos 20. gadsimta sākuma attēlu estētikai. Filmas finālā, aiz beidzamā kadra iekļauta cita, vēsturiska fotogrāfija, kas uzņemta pie Lazdonas muižas apstākļos tajā pašā laikā kā filmā atainotā darbība un ir līdzīga mūsdienās veidotajai. Pēc filmēšanas beigām izrādījies, ka eksistē šāda fotogrāfija un ka Lazdonas muižā patiešām kara laikā atradusies lazarete. Līdz ar to filmas autoru radītais stāsts un filmētā darbība muižā ir bijusi tuvu patiesībai.

Spēlēšanās ar reāliem vēsturiskiem faktiem un inscenējumu, rekonstruējot notikumus vai laikmeta un tābrīža audiovizuālā medijs estētiku, ir raksturīga jau vairākām Dāvja Simaņa filmām. Dokumentālajā filmā "Valkyrie Limited" (2009), kurā dokumentēts radošais process, Viesturam Kairišam operā iestudējot Vāgne-

ra "Valkyrie", izveidoti inscenējumi vācu ekspresionisma kino estētikā. Iepriekšējā filma, "Escaping Riga" (2014) (abās minētajās un "Pelnu sanatorijā" operators Andrejs Rudzāts), kaut arī apzīmēta kā dokumentāla, jo balstīta reālos notikumos, tomēr ir drīzāk spēlfilma, jo pārsvarā sastāv no inscenējumiem. Iespējams, tāpēc vēsturiskajai fotogrāfijai piemītošā dokumentalitāte "Pelnu sanatorijā" šķitusi tik būtiska, lai kļūtu par filmas daļu. Līdzās fotogrāfijai iekļauts komentārs par to, ka Pirmā pasaules kara laikā aizgājuši bojā daudzu psihiatrisko slimnieku pacienti. Šim komentāram ir nozīme konkrētā laikmeta kontekstā, tomēr kā vienīgais faksts, kas tiek īpaši uzsvērts saistībā ar filmā atainoto laikmetu, tas ielaužas filmas kopējā noskaņā ar pārlietu tiešumu, pat it kā sašaurinot filmas tēmu loku. "Pelnu sanatorija" raisa emocionālu pārdzīvojumu, liek domāt par būtisko un apliecina kino valodas izteiksmību.